

هه‌لۆیستی تاله‌بانی له سه‌ر بزوتنه‌وه‌ی دژی شه‌ر

عوسمان حاجی مارف

ghafur@ukonline.co.uk

خۆنیشاندانی ناره‌زایه‌تی زیاتر له 10 ملیون ئینسانی ئازادی خواز به‌ دژی شه‌رخوازی و هێرشێ ده‌وله‌تی ئەمه‌ریکا بۆ سه‌رعێراق، ته‌واوی دنیای له‌رزان، مه‌زنترین هێزی ئینسانی له‌ هه‌ر پێنج کیشوه‌ری جیهاندا هاته‌ مه‌یدان بۆ وه‌ستانه‌وه‌ له‌ به‌رامبه‌ر مه‌ترسی و هه‌ره‌شه‌ی جه‌نگی سه‌رمایه‌داران بۆ سه‌ر به‌شه‌ریت. ریزی به‌رینی ئەو ناره‌زایه‌تیه‌ رای گه‌یاند ده‌ییت شه‌ر بوه‌ستیت، ئابلقه‌ی ئابووری هه‌لگێریت، ئامانجی ئەسلی ئەو بزوتنه‌وه‌یه‌. زۆر ئاشکرا به‌دژی شه‌رخوازی ده‌وله‌تی ئەمه‌ریکا و شه‌رو کوشتاری به‌ کۆمه‌لی خه‌لکی عێراق و وێران کردنی بنه‌ماکانی ژیانی ملیون ئینسانی عێراق خۆی نیشاندان.

گه‌ره‌یی وێنه‌یی و مه‌زنی ئەو بزوتنه‌وه‌یه‌ له‌ وه‌دایه‌ به‌ توندی و راشکاو و نه‌فه‌رتی له‌ جه‌نگ کرد و کۆنه‌په‌رسی و شه‌رخوازی ده‌وله‌تانی ئەمه‌ریکا و به‌ریتانیای ریسواو مه‌حکوم کرد و رای گه‌یاند ئینسان دۆستی و ئازادی خوازی زیندوو و هێزیکه‌ گه‌ره‌ و بێ وینه‌یه‌.

خه‌لکانی ئینسان دۆست، ئازادی خواز، یه‌کسان خواز و ئاشتی خوازی دژ به‌شه‌ر له‌ 600 شاری گه‌وه‌ری دنیادا زیاتر ئاشکرایان کرد هێرشێ ده‌وله‌تی ئەمه‌ریکا بۆ سه‌ر عێراق بۆ له‌ ناو بردنی چه‌کی کیمیاوی نی‌یه‌، بۆ روخانی دیکتاتۆر نی‌یه‌، ئەو هێزه‌ مه‌زنه‌ بانگه‌وازی گواسته‌نه‌وه‌ی دیموکراتیه‌تی ئەمه‌ریکا و رۆژئاوا بۆ رۆژه‌ه‌لات زۆر به‌ ساده‌یی به‌ درۆ خسته‌وه‌.

هه‌وله‌کانی هێرشێ ده‌وله‌تی ئەمه‌ریکا بۆ سه‌رعێراق به‌مه‌به‌ستی بالاده‌ستی به‌سه‌ر جیهان و کۆنترۆلی ناوچه‌ی رۆژه‌ه‌لاتی ناوه‌راست و کیشه‌کانی نیوان ئەندامانی مه‌جلیسی ئاسایشی وولاته‌ یه‌گه‌رتوووه‌کان له‌ سه‌ر قه‌یرانی عێراق کیشرایه‌ سه‌ر ملاملانیه‌کی وها جدی، که‌ به‌ وینه‌ی پێش مه‌رجه‌کانی جه‌نگی جیهانی نیوان سه‌رمایه‌دارانی جیهانی خۆی ده‌نواند، ئەمه‌ریکا و به‌ریتانیا و به‌شیک له‌ ئه‌ورپای یه‌گه‌رتوو له‌لایه‌ک، فه‌ره‌نسا و ئەلمانیا و روسیا و چین له‌ لایه‌کی تهره‌وه‌، له‌ به‌رامبه‌ر یه‌کدا وه‌ستاونه‌ته‌وه‌، گه‌ر لافاوی ناره‌زایه‌تی ئەو بزوتنه‌وه‌ ئینسانیه‌ ئاوا دنیا نه‌له‌رزینێ به‌ ئاشکرا به‌دوا‌ی جه‌لسه‌ی ئەندامانی مه‌جلیسی ئاسایشی نه‌ته‌وه‌ یه‌گه‌رتوووه‌کان له‌ ژێر ناوی کیشه‌ی عێراقدا، ئەگه‌ری خولقاندنی جه‌نگیکه‌ جیهانییه‌، ئەو راستیه‌ دیته‌ به‌ر چا‌و که‌ مه‌سه‌له‌ی ئەمه‌ریکا عێراق و حکومه‌تی عێراق نی‌یه‌، به‌ لکو به‌ ئاشکرا زه‌ه‌یزی و بالاده‌ستیه‌ به‌سه‌ر جیهاندا، هه‌ر ئیستا له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌ی عێراق ده‌یه‌وێ جه‌نگیکه‌ زۆره‌ ملی س‌ازیکات و عێراق و ناوچه‌که‌ش ده‌خاته‌ به‌رده‌م باروودۆخیکه‌ زۆر پر سامناک و مه‌ترسی داره‌وه‌، به‌لام هه‌ر ئەو هێزه‌ ئینسانی و ئازادی خوازه‌ مه‌زنه‌ی سه‌ده‌ی بیست و یه‌که‌، که‌ رینگه‌ له‌وه‌ی ته‌جروبه‌ی جه‌نگی جیهانی سه‌رمایه‌داران و به‌ئاسانی بقه‌ومێ و هه‌موو شوینیکه‌ دنیا بگه‌رێته‌وه‌.

ته‌واوی به‌شداربوانی خۆنیشاندانی 10 ملیونی له‌ جیهاندا ئاشنان به‌ درنده‌یی و دیکتاتۆریه‌تی رژیمی عێراق و شه‌خسی صدام حسین، به‌لام هاتنه‌ مه‌یدانی ئەو ریزه‌ به‌رینه‌ له‌ ئینسان دۆستان و ئازادی خوازان هوشیارانه‌ به‌ شه‌ری ئەمه‌ریکا و ئامانج و سیاسه‌ته‌کان و ئاکامه‌ پر کاره‌ساته‌کانی ئەو شه‌ره‌، بۆیه‌ هه‌ر هه‌ستیکه‌ که‌می ئینسانی ناتوانی و به‌ ئاسانی چاوه‌روان کات و ناره‌زایه‌تی خۆی ده‌رنه‌بریت تا سه‌دان هه‌زار ئنسانی بێ تاوان به‌ به‌ر چاوه‌یه‌وه‌ له‌ عێراقدا ببیته‌ سوتمه‌نی سیاسه‌تی شه‌رخوازه‌ی ده‌وله‌تی ئەمه‌ریکا.

که‌چی له‌ گه‌رمه‌ی ئەم واقعه‌ته‌ هه‌لچوه‌ ئینسانیه‌ی دنیا، تازه‌ جه‌نابی جه‌لال تاله‌بانی نیگه‌رانی خۆی له‌ ته‌رحی دیبلۆماسیانه‌ی فه‌ره‌نسا بۆ کیشه‌ی عێراق ده‌ر نه‌بریت و په‌له‌یه‌تی بۆ ئەوه‌ی ده‌وله‌تی ئەمه‌ریکا هێرش کاته‌ سه‌ر عێراق، یان ده‌لیت "خۆ بومه‌له‌رزه‌ نابیت گه‌ر ئەمه‌ریکا بۆ سالیک یا دووسال حوکمی عه‌سکه‌ری عێراق بکات"، ئەمه‌ چ شه‌رمه‌زاریه‌که‌ له‌ به‌رامبه‌ر ئینسانیه‌تدا رابه‌رپکی ناسیونالستی کورد بێ په‌رده‌ نوینه‌رایه‌تی ده‌کات، یان راستیه‌که‌ی هه‌ر ئەوه‌یه‌ که‌ ئەحزابی ده‌سه‌لاتدار له‌ کوردستاندا هه‌میشه‌ نوینه‌ر کۆنه‌په‌رسی و بزوتنه‌وه‌ی دژی ئینسانی بوون، ئەو بزوتنه‌وه‌ مه‌زنه‌ی نه‌فه‌رت له‌ شه‌ر ده‌کات و به‌رگری له‌ ژیان و به‌رزه‌وه‌ندیه‌کانی خه‌لکی عێراق و کوردستان ده‌کات، جه‌لال تاله‌بانی و هیزه‌که‌ی و رۆشنفکرانی ناسیونالستی کورد پێی غه‌ریبن و به‌ لکو ئیستا به‌رزه‌وه‌ندیان له‌ گه‌ل شه‌رخوازی ده‌وله‌تی ئەمه‌ریکا و ئەو تراژیدیایه‌که‌ که‌ به‌سه‌ر خه‌لکیدا بێت. که‌ پیشتریش به‌رزه‌وه‌ندیان له‌ گه‌ل سه‌رۆک صدام و حکومه‌تی نیشتمانی به‌عسدا بووه‌.

ستراتیژی ئەحزابی ناسیۆنالستی کوردی هیچ کات روخانی رژیمی دکتاتۆری نەبوو و بەتەنگ ئەههوه نەهاتوون دکتاتۆریهت و ئیستبداد لەسەر ژبانی خەلکی هەلبەگرن، هەمیشە کێشهیان لە گەل رژیمی بەعسدا رازی بون بوو بە بەشداریهکی زۆر کەم لە دەسهلاتی سیاسی هەمان رژیم لە دەستوور و یاسای نا ئینسانیدا، وە حکومهتی بەعسیش هیچ کات قەبولی نەکردون و پێی نەداون بگره زۆرجار ریسواو رهزێل و مل کهچی کردون.

ئێستا که دەولهتی ئەمەریکا له چوارچیوهی نەخشه سیاسیهکانی و بۆ بالادەستی بەسەر ناوچهکهدا دهیهوئ ئالوگۆریهک له دەسهلاتی سیاسی عێراق پێک بهیئێ، بۆ کۆنترۆلی عێراق و ناوچه جگه له حاکمیهتی عەسکەری خۆی ئەلتهرتهتییکی تر شک نابات، ئەحزابی ناسیۆنالستی کوردیش زۆر بۆیان رۆشنه که ئەمەریکا بۆ له ناوێردنی دکتاتۆریهت نەهاتوو لهسەر ئەمەش کێشهیهکیان نییه، بەلام ئەزمهیهکی سیاسی جدی که ئەحزابی ناسیۆنالستی کوردی دهگرێری بوون و چاره‌نوسیان له درێژی کێشه‌ی ئەم 12 ساله‌ی عێراقدا نادیاربووه، دهیان‌ه‌وئ وەرقه‌یه‌کی تر بخه‌نه ناو بازنه‌ی سیاسه‌ته‌کان و هێرشێ ئەمەریکا بۆ سەر عێراق، بەلکو شانسیکی تر له بەردهوامی هەلسورانی سیاسیان هه‌بیت بۆ بەشداریبوون به‌هر قیমে‌ت له ئاینده‌ی دەسه‌لاتی سیاسی عێراقدا شتیکیان به‌ر که‌وئیت، دهن‌ا بۆ خو‌شیان نازانن چی بلین چونکه پروپاگه‌نده‌یه‌ک له‌سەر دیموکراتیه‌ت و عێراقی‌کی یه‌کپارچه و فدارلیه‌ت ده‌یکه‌ن به‌ ئاشکرا زمانیان ده‌یگرئ و ته‌ته‌له‌ ده‌کات، دهن‌ا "فدارلیه‌ت و حاکمیه‌تی عەسکەری ئەمەریکا" هەر لای ئەحزابی ناسیۆنالستی کورد به‌ سه‌رۆکایه‌تی جه‌لال تاله‌بانی مامه‌له‌ی پێ ده‌رکړئ.

خەلکی کوردستان هەرچی زوتره ده‌بیت له‌ به‌رامبه‌ر ئەم سه‌رگرانی و بێ سه‌ره‌وبه‌ریه‌ی ناسیۆنالستی کورد فریای خو‌یان که‌ون و رێگه‌ نەدەن ئەحزابی دەسه‌لاتدار له‌ کوردستان یاری به‌ چاره‌نوسیان بکه‌ن و کوردستان بکه‌نه مه‌یدانی شه‌ر و کاره‌ساتی کیمیا بارانی هه‌لبه‌جه‌یان بۆ دووباره‌ بێته‌وه، ئەم بزوتنه‌وه جیهانیه‌ی ئەمرۆ سه‌نگه‌ر به‌نده‌یه‌کی گه‌ره‌ی گرتوو له‌ به‌رامبه‌ر ده‌وله‌تی ئەمەریکا و سیاسه‌تی بالادەستی و شه‌رخوازه‌ی به‌سه‌ر جیهاندا، به‌دژی نا ئەمنی و مالویرانی و کاره‌ساتی نائیسنانی‌یه، رزگاری خەلکی کوردستان له‌ نارۆشنی چاره‌نوسی سیاسی و وه‌زعی هه‌لواسراوی، له‌ زۆلم و سته‌م و له‌ نه‌گه‌رانه‌وه‌ی دەسه‌لاتی به‌عس و کاره‌ساته‌کانی جه‌نگی ئەمەریکا، په‌یوه‌ست بوونه به‌و سه‌نگه‌ره جیهانیه‌وه که ئەحزابی ناسیۆنالست به‌ خو‌یان و دروشمه‌ سیاسی‌ه‌کانیا‌نه‌وه نه‌ک له‌و ریزه‌دا خو‌یان نابیننه‌وه به‌لکو به‌ دژیشی راده‌وه‌ستن.

له‌ کاتیکدا ریزی 10 ملیونی ئینسان دۆستی و ئازادی خوازه‌فره‌ت له‌ سیاسه‌تی شه‌رخوازی ئەمەریکا ده‌کات و دنیای داگرتوو، به‌لام ئەحزابی ناسیۆنالستی کوردی دووباره‌ بێشه‌رمانه‌ ئیستا تاکید له‌ گرێدانی سیاسه‌ته‌کانیان به‌ به‌ره‌ی شه‌رخوازی و سیاسه‌ته‌کانی ده‌وله‌تی ئەمەریکا ده‌که‌نه‌وه، ئاخۆ ده‌بیت ئیتر چ چاره‌روانی و خو‌ش خه‌یالیه‌ک به‌ ئاینده‌ی دەسه‌لاتیان هه‌بیت جگه‌ له‌ به‌ردهوامی نه‌هامه‌تی و سه‌رگه‌ردانی بۆ خەلکی کوردستان، هەر هێزیک له‌ به‌ره‌ی ریزی فراوانی ئازادی خوازی و ئینسان دۆستی و یه‌کسانخوازیدا خۆی را نه‌گرئت ئەکیده به‌لایه‌کی گه‌وره‌ به‌سه‌ر ئەو خه‌لکانه‌ دینن که حوکمیان ده‌کات.

تیبینی کوردستان نیت:

مه‌رج نیه ئەم نووسینه له‌ گه‌ل بیر و بۆچونی نه‌ته‌وايه‌تیماندا بێت، که بۆچونه (کوردستان نیت)ه، به‌لام به‌هۆی برۆا بوونمان به‌ ئازادی ده‌ربرینه‌وه، بلاویده‌که‌ینه‌وه. له‌ گه‌ل رێژ و خو‌شه‌ویستیماندا بۆ پارێزه‌رانی بیری نه‌ته‌وايه‌تی و خه‌باتکارانی ئەم رێگه‌یه.

ئەم تیبینییه له ژێر هه‌موو نووسینی‌کدا ده‌نوسرئت 2003-1-15